

DISKRIMINÁCIA

V čom spočíva zásada rovnakého zaobchádzania?

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia. Na účely rozšírenia ochrany pred diskrimináciou je potrebné prihliadať aj na dobré mravy. Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva aj v prijímaní opatrení na ochranu pred diskrimináciou.

Čo sa rozumie pod diskrimináciou?

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) považuje za diskrimináciu také konanie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza s inou osobou v porovnateľnej situácii. Zákon definuje, čo je priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie, neoprávnený postih, pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

Čo ešte zakazuje antidiskriminačný zákon?

Zakázaná je aj diskriminácia kvôli vzťahu k osobe určitého rasového, národnostného alebo etnického pôvodu i náboženského vyznania alebo viery. Nikto nemôže byť diskriminovaný ani kvôli tomu, že je bez vyznania.

Nie je možné nikoho diskriminovať ani na základe vonkajších znakov prejavujúcich sa ako zdravotné postihnutie ani niekoho, kto bol v minulosti zdravotne postihnutý.

Za diskrimináciu z dôvodu pohlavia je považovaná aj diskriminácia tehotných žien a matiek.

V ktorých oblastiach je povinné dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania?

Zásadu rovnakého zaobchádzania je povinný dodržiavať každý v oblasti pracovnoprávných vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

Aké sú vaše práva, ak sa cítite diskriminovaná/ý?

Podľa antidiskriminačného zákona máte právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou a aj domáhať sa svojich práv na súde. Môžete sa domáhať najmä toho, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'účinenie. V prípade, že nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania došlo k zníženiu dôstojnosti alebo spoločenskej vážnosti a spoločenského uplatnenia, môžete sa domáhať aj nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Ako môžete postupovať, ak sa cítite diskriminovaná/ý?

Ak sa nepodarí dosiahnuť nápravu u porušovateľa zásady rovnakého zaobchádzania, je možné obrátiť sa na súd. Chrániť svoje práva máte však možnosť aj mimosúdnou cestou práve prostredníctvom mediácie. Zastupovať vás vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania môže aj Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ktoré poskytuje aj mediálne služby. V oboch prípadoch – ak máte záujem o právnu pomoc alebo o riešenie vášho sporu vo veciach diskriminácie pomocou mediácie, obráťte sa písomnou žiadosťou na Stredisko alebo na niektorú z jeho regionálnych kancelárií.

MEDIÁCIA

Čo je to mediácia a prečo ju použiť pri diskriminácii?

Mediácia je podľa zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii neformálny mimosúdný spôsob riešenia sporu, pri ktorom sa účastníci sporu za asistencie tretej nestrannej kvalifikovanej osoby – mediátora/ky – usilujú dospieť k obojstranne akceptovanej písomnej dohode, ktorá je pre obe strany záväzná. Keďže spory, vznikajúce v dôsledku diskriminácie, majú spravidla občianskoprávny charakter, je možné na ich riešenie použiť aj mediáciu ako vhodný alternatívny spôsob riešenia sporov pri porušovaní zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní. Túto modernú alternatívnu metódu riešenia možno ponúknuť tomu, kto je diskriminovaný, ako aj protistrane v

prípade, ak ide o spor vhodný na mediáciu, teda, keď sú vyhliadky na dohodu.

Prečo je použitie mediácie výhodné?

Mediácia má viacero výhod:

- dobrovoľnosť – mediácia je dobrovoľná, možno ju kedykoľvek prerušiť, strany sa spoločne dohodnú na mediátorovi, kedykoľvek môžu svoje rozhodnutie zmeniť a obrátiť sa na iného mediátora,
- rýchlosť – konflikty je možné riešiť okamžite na rozdiel od riešenia sporov súdnou cestou, nevyžadujú sa dôkazy, svedectvá,
- neformálnosť – komunikácia prebieha v neformálnom a bezpečnom prostredí,
- dôvernosť – mediátor a všetky osoby zúčastnené na mediácii sú povinné zachovať mlčanlivosť,
- porozumenie – mediácia vedie k lepšiemu porozumeniu situácie a vzájomnému pochopeniu, rozptýleniu nedôvery a vytvára priestor pre ďalšiu spoluprácu, strany sporu sú rovnocenné,
- finančná nenáročnosť – vo veciach týkajúcich sa zásady rovnakého zaobchádzania poskytuje Stredisko mediálne služby bezplatne,
- pozitívny prístup k riešeniu konfliktu – vedie k ústretovosti a kompromisu vyhovujúcemu obojstranným stranám, podnecuje aktívny a tvorivý prístup k riešeniu svojho problému,
- mediáciou sa nehľadá vinník, mediácia nepozná porazeného, v prípade dohody je to výhra oboch strán,
- mediáciou vo veciach týkajúcich sa zásady rovnakého zaobchádzania sa zvyšuje povedomie o diskriminácii a citlivosť k jej prejavom.

Prečo použiť mediáciu, ak sa cítite diskriminovaná/ý?

Mediáciou – sa nenarúšajú vzťahy strán sporu, teda:

Mediáciou – môžete predísť takému nenapraviteľnému zhoršeniu vzťahov, ktoré by napríklad na pracovisku viedlo k nutnosti vášho odchodu z pracoviska,

Mediáciou – môžete predísť tomu, aby ste, napríklad, ako zamestnanec/kyňa boli/la stigmatizovaný/ná tým, že vediete súdny spor so zamestnávateľom,

Mediáciou – sa učíme byť citliví na prejavy diskriminácie a odstraňovať ich.

Prečo použiť mediáciu, ak ste boli/a označený/á za diskriminujúceho/u?

Mediáciou – sa nenarúšajú vzťahy strán sporu,

Mediáciou (zachovaním dôvernosti) – môžete predísť a vyhnúť sa negatívnej publicite spojenej s existenciou diskriminačných praktík vo vašej firme, inštitúcii a podobne.

Mediáciou – sa učíme byť citliví na prejavy diskriminácie a odstraňovať ich.

POSTAVENIE A ÚLOHY SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO STREDISKA PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Stredisko je nezávislou právnickou osobou, ktorého úlohou je komplexné pôsobenie v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa. Svoju činnosť sústreďuje na tieto hlavné oblasti:

- monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona,
- zhromažďuje a na požiadanie poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike,
- uskutočňuje výskumy a prieskumy na poskytovanie údajov v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa, zhromažďuje a šíri informácie v tejto oblasti,
- pripravuje vzdelávacie aktivity a podieľa sa na informačných kampaniach s cieľom zvyšovania tolerance spoločnosti,
- poskytuje právnu pomoc vrátane mediácie obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie,
- vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu,
- vydáva správy a odporúčania vo veciach diskriminácie,
- vykonáva nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie,
- poskytuje knižničné služby a
- poskytuje služby v oblasti ľudských práv.

Stredisko sa zaoberá poskytovaním právneho poradenstva a mediálnych služieb v otázkach diskriminácie, pri prejavoch intolerancie a v prípadoch porušovania zásady rovnakého zaobchádzania pre všetkých obyvateľov Slovenskej republiky a je podľa zákona tiež oprávnené na požiadanie zastupovať účastníka v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania.

KONTAKTNÉ ADRESY:

- **SLOVENSKE NÁRODNÉ STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA**

Kýčerského 5, 811 05 Bratislava
tel.: 02/208 501 11, 02/208 501 14
fax: 02/208 501 35
email: info@snslp.sk
www.snslp.sk

- **Regionálna kancelária DOLNÝ KUBÍN**

Radlinského 29, 026 01 Dolný Kubín
tel./fax: 043/2865011,
email: briskova@snslp.sk

- **Regionálna kancelária HUMENNÉ**

Ul. 26. novembra 1509/1, 066 01 Humenné
tel./fax: 057/2865011,
email: kanoczova@snslp.sk

- **Regionálna kancelária RIMAVSKÁ SOBOTA**

Ul. SNP 15, 979 01 Rimavská Sobota
tel./fax: 047/2865011
email: koskova@snslp.sk

- **Regionálna kancelária KYSUCKÉ NOVÉ MESTO**

Dom Kultúry, Litovelská 871,
024 01 Kysucké Nové Mesto
tel./fax: 041/2865011
email: matejcikova@snslp.sk

- **Regionálna kancelária KEŽMAROK**

Hviezdoslavova 2/1/193, 060 01 Kežmarok
tel./fax: 052/2865011,
email: pompa@snslp.sk

- **Regionálna kancelária NOVÉ ZÁMKY**

M. R. Štefánika 4, 940 61 Nové Zámky
tel./fax: 035/2865011,
email: zozulakova@snslp.sk

- **Regionálna kancelária ZVOLEN**

Nám. SNP 35/48, 960 01 Zvolen
tel./fax: 045/2865011
email: zilinek@snslp.sk

MEDIÁCIA

vhodné riešenie diskriminácie

Projekt Využitie mediácie ako nástroja pomoci znevýhodneným skupinám obyvateľstva je realizovaný s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedné Slovenské národné stredisko pre ľudské práva